

VRAAG EN ANTWOORD

Antwoord van **Luc Devriese** en **Harry Verwee** op een ogenschijnlijk simpel, maar in werkelijkheid aartsmoeilijk vraagje van **Ciska De Ruyver** (G. T. 2009 nr. 5): waar staat de oudste Gentse boom?

Dat gaf aanleiding tot een intensief onderzoek zowel in de archieven bewaard in de Zwarte Doos (stadsarchief) als 'in het veld', zoals biologen dat formuleren. Het 'veld' was hier het grondgebied van Gent en deelgemeenten, echter zonder de moeilijk of niet toegankelijke privé tuinen. Enkel de stadsbomen dus.

Het resultaat van onze zoektocht (met vereende krachten!) is wel volumineuzer geworden dan wat gebruikelijk is in de 'Vraag en antwoord' rubriek: het werd een volwaardig artikel 'Oude Gentse bomen' dat omwille van zijn lengte verscheen in het jaarboek van de Oost-Oudburg. Een hoofdstukje daaruit over de laan- en kaibomen in 1893 nemen we over in de rubriek *Ghendtsche Toestanden*. Wie dat aandachtig leest, kan afleiden dat verscheidene van de nu nog bestaande majestueuze bomenrijen tot anderhalve eeuw oud zijn. Ze waren al flink gewassen toen de oorspronkelijke versie van de tekst door Hubert Van Hulle geschreven werd.

De, voor zover ons bekend, oudste Gentse bomen zijn echter niet te vinden onder de laanbomen. Een tip van **Christian Puttevils** leidde ons naar het Muinkparkje. Bij de Hertstraat ter hoogte van huisnummer 60 staat daar een plataan met een stamomtrek van zo maar eventjes 606 cm, in 2010 gemeten op 1,5 m hoogte. Een ander imposant exemplaar (442 cm. stamomtrek) met geweldige armen is te vinden dicht bij de hoek van de Hofstraat en de Muinklaan.

De boom bij de Hofstraat is een Oosterse plataan (uit de Balkan en Klein Azië) terwijl het reuzenexemplaar bij de Hertstraat de bij ons algemeen voorkomende kruising is tussen de Oosterse plataan en de Westerse (uit Noord Amerika). De Oosterse plataan heeft diep ingesneden bladeren en meestal een korte dikke stam, dikwijls opgesplitst in overmatig dikke hoofdtakken.

De leeftijd van de twee Muinkparkbomen stelt ons voor problemen. Minstens de dikste boom moet namelijk ouder zijn dan de Gentse diertuin, de voorganger van het huidige park. Dat werd rond 1850 in de Muinkmeersen aangelegd, zo'n 160 jaar geleden dus. Maar uitgaande van een jaarlijkse stamomtrek aangroei van 2,5 cm (vanaf een zekere leeftijd vrij constant, maar steeds afhankelijk van het weer, de soort en cultivar, de standplaats, de snoei en dergelijke), komen we uit op een berekende (vermoedelijke) leeftijd uit van resp.

242 jaar en 177 jaar. De dikste kan dus van ergens rond 1770 dateren en de tweede zou ongeveer rond de Belgische omwenteling geplant zijn.

Het is niet verwonderlijk dat de oudste Gentse bomen platanen zijn. Deze taaie kerels zijn dominant aanwezig in het stadsbeeld. Een hoofdstukje in 'Oude Gentse bomen' kreeg zelfs de titel 'Gent, platanenstad' mee. De plataan bij de Hertstraat kan allicht de eer opeisen van 'oudste Gentse boom' en mag zelfs meedingen naar de titel van oudste plataan, indien niet van België, dan toch van Vlaanderen. In 'Merkwaardige bomen van België', een uitgave van 'Waters en bossen' (1978), die de Muinkparkbomen niet vermeldt, vinden we de reuzenplatanen van de abdij van Cambron - Casteau (Brugelette, Parc Paradisio, tussen Ath en Mons) met vergelijkbare dikten (580cm in 1977). Deze bomen werden in 1724 geplant. Het zijn Oosterse platanen. Een 'gewone' plataan (vermoedelijk ook de kruising) te Hyon, deelgemeente van Mons, had in 2007 een stamomtrek van 607 cm.

Van belang in dit verhaal is dat de oudste vermeldingen van door de stad aan-geplante platanen al uit de jaren 1600 dateren. In het Gents had men het over



Aangezien een foto van de volledige boom de omvang niet tot zijn recht liet komen, hebben wij de voorkeur gegeven aan een 'detail', als we hier dit woord mogen gebruiken.

‘planen’ of ‘pelanen’ (in het Engels ‘planes’). Dat zijn de benamingen die in de Gentse archiefpapieren voorkomen en eveneens in het woordenboek van Lodewijk Lievevrouw-Coopman. Ook de kruising is niet van recente datum. Ze zou in de jaren 1600 ontstaan zijn in Spanje of in Zuid Frankrijk.

De foto hierbij, in 2010 genomen door de ‘ontdekker’, geeft de stambasis weer van de plataan dicht bij de Hertstraat.

Aangezien een foto van de volledige boom de omvang niet tot zijn recht liet komen, hebben wij de voorkeur gegeven aan een “detail”, als we hier dit woord mogen gebruiken.

Mededeling

Sinds een aantal maanden ontsluit de Dienst Kunsten en Cultuurverspreiding van de Provincie Oost-Vlaanderen de heem- en geschiedkundige tijdschriften van Oost-Vlaanderen op artikel.

Het resultaat kunt u bekijken op www.ovinob.be/provbib.
Zo levert bvb. de zoektemr “Gent” 3993 resultaten op, waarvan 1597 artikels.